УДК 81’42:821.111(73)

КИСІЛЬ Ю.В.

“НЕПРИРОДНІ ГОЛОСИ” В ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ НАРАТИВАХ

В статті досліджено теоретичні підґрунтя аналізу постмодерністської наратології в поетичному дискурсі. Виокремлено лінгвістичні особливості функціонування неприродних голосів оповідачів та обговорено основні стратегії вивчення поезії через призму постмодерністської лінгвістичної нарації на основі творів Луїзи Глюк.

Ключові слова: наратологія, постмодерністська поезія, наратор, неприродні голоси

The article examines the theoretical foundations of postmodern narratology analysis in poetic discourse. Linguistic features and functions of unnatural narrative voices are highlighted. Additionally, the primary strategies of studying poetry through the linguistic prism of postmodern narration based on the works of Louise Glück are discussed.

Keywords: narratology, postmodern poetry, narrator, unnatural voices

Визначення поняття «наратор» (оповідач) у буквальному сенсі позначає внутрішньотекстуальну, тобто закодовану у тексті мовну позицію, що займає найвищий рівень, через та від якої походить наративний дискурс. Оповідач посилається на явища, дії та події, про які йдеться в цьому дискурсі. Сам термін використовується для позначення текстуально спроєктованого образу, що займає цю позицію, гіпотизованого представника поточного дискурсу, індивідуального агента. Наратора, який є суто текстовою категорією, слід чітко відрізняти від автора, що виступає реальною особою [5, с. 320-325].

Браян Річардсон у своїй праці «*Unnatural Voices*» описав складність у визначенні єдиної або уніфікованої, стабільної позиції наратора багатьох постмодерністських текстів, навіть якщо вони містять численні ознаки як оповідача, так і нараційної діяльності [4 с. 261]. Іноді неможливо знайти постійного наратора, і навіть якщо він присутній, цей промовець не має власного голосу. Виокремлення характерних рис нарації в постмодерністській поезії представляє особливу складність у зв’язку з тісною взаємодією когнітивно-контекстуального та лінгвостилістичних рівнів. Якщо розглядати мовні одиниці та смислові структури окремо, образ оповідача буде втрачатися, адже його формують різні елементи поетичного дискурсу. Так, наприклад, у збірці поезій Луїзи Глюк «*Wild Iris*» наративні конструкції розкриваються на кожному мовленнєвому рівні. Назва кожного твору прямо корелює до наратора поточного тексту, в той час, як займенникові форми, вжиті в ньому, відображають оповідача минулої поезії, з яким ведеться внутрішньотекстуальний діалог. Водночас художня образність створює асоціативні структури, що доповнюють розуміння контекстуальної інформації.

Присутність факторів неприродності у творах Луїзи Глюк можна розглянути на основі закономірностей, запропонованих Б. Річардсоном:

• Присутність постійної зміни рівнів між тим, про кого говорять, та тим, хто говорить. Наприклад, в поезії «*Field Flowers*» наратором виступають польові квіті, про що свідчить відповідний займенник *us,* але звернення йдеться до *you*– текстуального садівника-автора, в поетичному відображені який репрезентований формою *I*. Займенник першої особи однини фігурує у поезії «*Matins*», де наративний фокус змінюється на садівника як фокалізатора.

• Спостерігається відкрита регресія рівнів, щоразу, коли ми думаємо, що перед нами основний наратор тексту, виявляється, що і цей дискурс насправді цитується голосом ще вищого рівня. Наприклад «*How would you know, who are neither here nor there, standing in our midst*?» [2 с. 32-33]. Відсутність конкретних лексичних одиниць навіює атмосферу невирішеності, що сприяє нашаруванню особистих трактувань та когнітивних висновків. Попри це, створюється враження, що особа, до якої звертаються, постає

найвищим рівнем – творцем. Але в поетичному тексті «*Matins*» увага зміщується і новий наратор звертається зісвого бокудо іншої невідомої неприродної форми, уособлену також в займеннику *you*.

• Промовець найвищого рівня може виступати простим провідником або голосом [1 с. 215], який озвучує дискурс, автором якого є хтось інший, таким чином, що всі лексеми «я» в цьому дискурсі позначають не того, хто говорить, а того, хто створює текст. Аналіз досліджуваного матеріалу засвідчив, що головними текстуальними одиницями образів постають три повторювальні займенники *you, I, us*. Саме номінативну функцію виконує або назва поетичного твору, або контекстуальне відображення та стилістичні засоби. Доказом цього виступає поезія «*Vespers*», в якій наратором виступає природний голос людини, автора, що звертається до іншого, загадкового образу. Номінація адресата відбувається за допомогою тематичної лексики та асоціативних конструкцій. Використання мовних одиниць *physical world, theological gifts, Vespers, Moses* чітко відображає релігійний контекст інформації. А паралельні синтаксичні структури *youappeared to Moses, you appear to me* [2 с. 25]застосовують асоціативне навіювання для зображення образу Бога, через алюзію. Таким чином, номінативне та наративне поле постмодерністської поезії застосовує широкий спектр методів та засобів для створення образів.

Отже, можна стверджувати, що голос найвищого рівня позбавлений будь-якої ідентичності, оскільки він є лише «привидом письменника», або простим каналом для створення дискурсу, або імітатором, який говорить як персонаж [3 с. 210-212].

Мімезисна модель, у якій наратив уважається формою репрезентації, що відноситься до «можливого світу» і відповідає устаткованим фізичним і когнітивним рамкам, мала механічну, примусову владу над усіма наратологічними описами та теоретизаціями оповіді. Таким чином, неприродна наратологія в постмодерністських текстах передбачає когнітивне переформатування, що свідомо відкидає мімезисні моделі оповіді, і подальше дослідження того, як фрейми реалізуються, або змішуються через призму сприйняття читача анти- або немімезисних елементів наративу.

У такому випадку основний мовець виражається кількома різними голосами, які зливаються в контексті, які містять таку кількість несумірної інформації, що їх неможливо об’єднати в одну мовну позицію або рівень яких є невизначеним, що постійно змінюється між персонажами, оповідачем та біографічною особистістю автора, наприклад, коли такий наратор стверджує, що винайшов фігури в інших текстах того ж автора [4 с. 259].

Як наслідок, неприродна оповідь постає корисним корективом для репрезентації нестійкого мімезису, прийнятого більшою частиною постклассичної наратології. У майбутніх дослідженнях можуть бути розроблені більш продуктивні методи дослідження навколо самого питання мімезису, матеріальної агенції та випадковості «людини» як наратологічної категорії не тільки у прозовому дискурсі, а також поетичному.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Beckett S. Trilogy. London : Everyman, 2015. 558 p.
2. Glück, L. The Wild Iris. Hopewell : Ecco Press, 2015. 107 p.
3. McAteer M. Voiding the Subject: Bowen and Beckett. Excess in Modern Irish Writing. Palgrave Macmillan, Cham. 2020. pp. 199–219. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-37413-6_9 (date of access: 08.08.2022).
4. Richardson B. Unnatural Voices: Joyce’s Postmodern Modes of Narration. Strange Voices in Narrative Fiction / ed. by P. K. Hansen et al. Boston : De Gruyter, 2011, pp. 253-264.
5. Zeman S. What is a Narration – and why does it matter? Linguistic foundations of narration in spoken and sign language. Benjamins, 2017. pp. 311-346.

Рекомендує до друку науковий керівник доцентка Поторій Н.В.